

Læreplan i vg3 ventilasjons- og blikkenslagerfaget

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 19. mars 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2022

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Vg3 ventilasjons- og blikkenslagerfaget handler om å trygge tak og fasader og sikre det indre miljø mot klimaendringer og vannskader. Faget skal sette lærlingene i stand til å bearbeide metaller, komposittmaterialer og andre tynnplateprodukter til å bekle tak, fasader og interiør. Videre handler faget om å velge utstyr som bidrar til å ivareta konstruksjonene, tilfredsstille kravene til estetikk og legge til rette for gjenvinning. Faget bidrar til samfunnet gjennom å utdanne yrkesutøvere som kan verne verdier i konstruksjoner mot ytre og indre belastninger.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Vg3 ventilasjons- og blikkenslagerfaget skal bidra til engasjement når lærlingene bekler tak, fasader og interiør med varige miljø- og energieffektive kvaliteter. Faget fremmer evne til kritisk tenkning og etisk bevissthet ved å utfordre lærlingene til å velge bærekraftige materialer, verktøy og arbeidsmetoder. Effektiv og miljøvennlig ressursutnyttelse vil også bidra til å fremme respekt for naturen og miljøet. Faget skal bidra til å gi lærlingene kunnskap om arbeidsgivers og arbeidstakers plikter og rettigheter og om trepartssamarbeidet, der arbeidsgiveren, arbeidstakeren og myndighetene jobber sammen for å utvikle et bedre arbeidsliv. Faget fremmer forståelse av hvilken verdi kulturelt mangfold har i bygg- og anleggsbransjen, gjennom at lærlingene deltar i dialog og reflekterer om krav og forventninger til et likeverdig og inkluderende yrkesfellesskap.

Kjerneelementer

Tynnplateteknikk

Kjerneelementet tynnplateteknikk handler om å sikre bygg mot klimatiske påkjenninger og å beskytte bygningskonstruksjonen mot vanninntrenging. Det handler om å bruke tynnplateteknikker i arbeid med metaller, kompositt og andre materialer for å utvikle miljøeffektive løsninger. Kjerneelementet handler om å bruke falseteknikker, lodding, liming og andre metoder for sammenføring og skjøting av tak, fasader og interiør.

Ventilasjonsteknikk

Kjerneelementet ventilasjonsteknikk handler om å bygge ulike typer ventilasjonssystemer. Det handler om å finne løsninger og systemer som sikrer et godt innklima. Videre handler dette kjerneelementet om personlig og kollektiv sikring ved arbeid i høyden, i støy, med varme, med maskiner og med farlig verktøy.

Verkstedproduksjon

Kjerneelementet verkstedproduksjon handler om å velge materialer og bruke verktøy og maskiner i produksjon, tegning og drift. Videre handler det om å ha rutiner for å vedlikeholde maskiner og utstyr.

Helse, miljø og sikkerhet

Kjerneelementet helse, miljø og sikkerhet handler om å identifisere og forhindre situasjoner som er en fare for liv og helse i arbeid med tak og fasader. Kjerneelementet innebærer å risikovurdere arbeidet i samsvar med gjeldende regelverk og gjennomføre en sikker jobbanalyse. Følge toleransekrav i prosjekter er og endel av kjerneelementet. Videre handler det om å bruke utstyr og maskiner i henhold til gjeldende regelverk og å arbeide i samsvar med gjeldende system og tiltaksplan for helse, miljø og sikkerhet. Kollegialt samarbeid om bærekraftige og miljøvennlige løsninger er også en del av kjerneelementet.

Tverrfaglige temaer

Bærekraftig utvikling

I Vg3 ventilasjons- og blikkenslagerfaget handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om å velge produkter og løsninger med lavt energiforbruk gjennom konstruksjonens livsløpsfase. Det handler om å velge materialer ut fra et langsiktig miljøhensyn som gir energieffektiv og energioptimalisert drift. Videre handler det om å ta vare på energi gjennom å bekle tak, fasader og interiør, og om å velge og bruke verktøy og utstyr som er framtidsrettet og miljøvennlig.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i Vg3 ventilasjons- og blikkenslagerfaget innebærer å lytte til og gi respons i spontan og forberedt samtale. Det innebærer også å bruke fagterminologi i kommunikasjon med andre, å reflektere over og drøfte mulige valg og løsninger og å tilpasse kommunikasjonen til mottaker og formål.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i Vg3 ventilasjons- og blikkenslagerfaget innebærer å bruke fagterminologi til å utforme tekster tilpasset mottaker og formål. Det innebærer også å utforske og reflektere over faglige emner og problemstillinger og å rapportere og dokumentere arbeid.

Å kunne lese

Å kunne lese i Vg3 ventilasjons- og blikkenslagerfaget innebærer å finne og vurdere informasjon i ulike tekster, arbeidsbeskrivelser, tegninger, bruksanvisninger, standarder og toleransestandarder og regelverk. Det innebærer også å sammenligne og tolke informasjon og å trekke faglige slutninger ut fra kjent og ukjent fagstoff.

Å kunne regne

Å kunne regne i Vg3 ventilasjons- og blikkenslagerfaget innebærer å hente ut, beskrive og tolke informasjon fra et tallmateriale. Videre innebærer det å beregne lengde, areal, volum og vekt knyttet til arbeidsoperasjonen. Det innebærer også å beregne radier, vinkler og fall og å foreta økonomiske beregninger i forbindelse med drift og pristilbud.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i Vg3 ventilasjons- og blikkenslagerfaget innebærer å bruke digitale ressurser til å drive prosjekter, rapportere, dokumentere og kommunisere. Videre innebærer det å søke etter og innhente informasjon og å vurdere troverdigheten til informasjonen. Det innebærer også å vurdere og reflektere over egen rolle på nett og utøve god digital dømmekraft.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering Vg3 ventilasjons og blikkenslagerfaget

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- planlegge arbeid på tak og fasader, arbeide etter tegninger, beskrivelser og preaksepterte løsninger, velge verktøy og materialer og vurdere kostnader, tidsbruk og miljøbelastning ved arbeidet
- utarbeide framdriftsplaner, bestille og motta materialer og utstyr og kontrollere kvalitet og mengde i tråd med arbeidsoppdraget
- gjøre rede for og bruke kvalitetssikringssystemer, arbeide i tråd med gjeldende krav for helse, miljø og sikkerhet og toleransekrav og reflektere over konsekvenser av å ikke følge kravene
- arbeide i tråd med ergonomiske prinsipper og reflektere over konsekvenser av støy, varme, støveksponering og arbeid i høyden
- bruke verne- og sikkerhetsutstyr og vurdere konsekvensene av feilbruk

- vurdere risiko og følge rutiner for å stroppe, anhuke og gi signal ved lasting og lossing
- risikovurdere arbeidsoppdrag, gjennomføre en sikker jobbanalyse og iverksette tiltak som forebygger helseskader og ulykker
- vurdere og gjennomføre sikkerhetstiltak ved arbeid i høyden, montere og bruke arbeidsplattformer og stigetrinn, og sikre risikoutsatte arbeidssituasjoner
- anvende sikkerhetsdatablad og følge anvisninger ved bruk av kjemikalier
- vurdere ulike situasjoner der varme arbeider kan forårsake brann og gjennomføre sikkerhetstiltak
- bruke fagterminologi for å kommunisere med kolleger og andre yrkesutøvere og drøfte ulike løsninger som bidrar til å redusere miljøavtrykket og sikre en effektiv ressursutnyttelse
- arbeide etter regelverk og avtaler som regulerer arbeidsforholdet i faget, gjøre rede for pliktene og rettighetene til arbeidsgiveren og arbeidstakeren og reflektere over krav og forventinger som stilles til et likeverdig og inkluderende yrkesfellesskap
- gjøre rede for prinsipper for å dimensjonere, sette i gang og drifte et balansert ventilasjonsanlegg og drøfte energisparende tiltak og alternative fornybare energikilder.
- gjøre rede for ulike typer ventilasjonsanlegg og hvordan de påvirker tilluft og avtrekk
- kapsle, isolere og branntette ventilasjonskanaler og gjøre rede for hvordan varme, kulde og støy påvirker isolasjonsmaterialet
- vedlikeholde og rense kanalnett og ventilasjonsanlegg etter produsentens anvisning
- montere utstyr, komponenter og prefabrikkerte produkter i tråd med leverandørens krav
- motta tynnplateprodukter og prefabrikkerte materialer og produsere ulike typer beslag, tekkinger og komponenter
- vedlikeholde maskiner og utstyr i verkstedet etter produsentens anvisning og iverksette tiltak ved feil
- vurdere underlagets tilstand, arbeide ut fra konstruksjoner og drøfte hvordan det ytre og indre miljø påvirker sluttresultatet og overflatens levetid
- utbedre underlaget før behandling og vurdere hvordan underlagets kvalitet påvirker arbeidsprosessen
- vurdere spenningsrekken for metaller, gjøre rede for hvordan ekspansjon, korrosjon og patinering påvirker det ferdige produktet og velge materialer i henhold til dette
- velge og bruke falseteknikker og sammenføyningsmetoder og vurdere hvordan valgene påvirker sluttresultatet
- montere beslag på tak og fasader ved hjelp av totrinnstetting og skjult innfesting og vurdere konsekvensen av feilmontering
- utføre grunnleggende førstehjelp

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Lærlingene viser og utvikler kompetanse i Vg3 ventilasjons- og blikkenslagerfaget når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i faget.

Instruktøren skal legge til rette for lærlingmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Instruktøren og lærlingene skal være i dialog om lærlingenes utvikling i Vg3 ventilasjons- og blikkenslagerfaget. Lærlingene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Instruktøren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at lærlingene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i faget.

Vurderingsordning

Sluttvurdering

Før svenneprøven må alle som ikke har fulgt normalt opplæringsløp, ha bestått en skriftlig eksamen laget ut fra læreplanen i faget. Eksamen utarbeides sentralt og sensureres lokalt. Eksamen skal ikke ha forberedelsesdel.

Opplæringen i Vg3 ventilasjon- og blikkenslagerfaget skal avsluttes med en svenneprøve. Alle skal opp til svenneprøven, som skal gjennomføres over minst fem virkedager.